

Povijest Sinjske alke (1715.-2017.)

Mandac, Branimir

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:723637>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-04-15**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet
Odsjek za povijest

Branimir Mandac

POVIJEST SINJSKE ALKE (1715.-2017.)

Završni rad

Pula, 2017.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet
Odsjek za povijest

Branimir Mandac

POVIJEST SINJSKE ALKE (1715.-2017.)

Završni rad

JMBAG: 0303053891, redoviti student

Studijski smjer: preddiplomski studij povijesti

Predmet: Uvod u hrvatski novi vijek

Znanstveno područje: humanističke znanosti

Znanstveno polje: povijest

Znanstvena grana: novovjekovna povijest

Mentor: prof. dr. sc. Slaven Bertoša

Pula, rujan 2017.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Branimir Mandac, kandidat za prvostupnika povijesti, izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz nekog necitiranog rada te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za neki drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student
Branimir Mandac

U Puli, 14. rujna 2017.

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Branimir Mandac dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Povijest Sinjske alke (1715.-2017.) koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljajući na raspolaganje javnosti), sve u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 14. rujna 2017.

Potpis

Branimir Mandac

Sadržaj

Uvod	2
Općenito o Sinjskoj alki.....	3
Pravila Sinjske alke	4
Povijest Sinjske alke – najstariji dokument	5
Sinjska Alka pred kraj 18. i početkom 19. stoljeća	7
Sinjska alka za vrijeme francuske uprave.....	7
Druga austrijska uprava.....	10
Sinjska alka krajem 19. i početkom 20. stoljeća	19
Alka u Prvom svjetskom ratu	20
Sinjska alka od 1919. do 1941.....	20
Alka i Drugi svjetski rat	24
Alka u komunističkoj Jugoslaviji.....	26
Alka od početka devedesetih do danas	27
Zaključak	32
Literatura	33
Sažetak.....	34
SUMMARY	35

Uvod

U ovom će se radu prikazati osnovne značajke viteške igre Sinjske alke, od početaka i njezinih glavnih karakteristika do danas. Sinjska alka nastaje u drugom desetljeću osamnaestog stoljeća u gradu Sinju. Povod održavanja Sinjske alke je obrana grada Sinja 1715., kada su branitelji sinjske tvrđave odbili napad znatno nadmoćnije osmanlijske vojske. U znak sjećanja na slavnu pobjedu nad osmanlijskom vojskom, Sinjani su počeli igrati tradicionalnu vitešku igru – Alku koja se uspjela održati već više od tri stoljeća. U Alki sudjeluju konjanici – alkari koji jašući na konju u punom galopu nastoje s gotovo tri metra dugim kopljem pogoditi mali željezni обруč – alku, koja visi na određenom dijelu alkarskog trkališta gdje se odvija alkarska manifestacija. Tijekom tri stoljeća Sinj se nalazio u sastavu više državnih zajednica, što je utjecalo i na alkarska nadmetanja. Burna povijest Sinja obilježena je ratovima i gospodarskim krizama zbog čega je Alka gotovo uvijek, a najviše u dvadesetom stoljeću, bila politički instrument veličanja vladajućih moćnika, ovisno o kojem se razdoblju i čijoj upravi radi. Neophodna financijska pomoć države pri organiziranju alkarskih manifestacija otvarala je put djelovanju politike u upravi Viteškog alkarskog društva. Uprava Viteškog alkarskog društva uvijek se morala prilagođavati novom duhu vremena, odnosno novim državnim zajednicama kako bi Alka opstala. Puk Sinja svojom upornošću i željom za očuvanjem igre uspio je omogućiti da se Alka očuva i da se danas možemo diviti tradiciji koja još traje. Alka je mnogim posjetiteljima ostavljala u oku blistav prizor, a divljenje traje i do danas. S vremenom se sve više popularizirala te tako postala i postaje sve poznatija Hrvatskoj i svjetskoj javnosti.

Općenito o Sinjskoj alki

Sinjska alka viteška je igra koja se obilježava u čast pobjede sinjskih branitelja nad Osmanlijama 1715. Igra je znak sjećanja na slavnu borbu i zahvalnost za oslobođenje, čime je okončana osmanlijska vladavina na području Cetinske krajine. *Tradicionalno se održava u Sinju, u posljednje vrijeme nedjeljom, u prvoj trećini kolovoza. Riječ je o manifestaciji koja se simbolički oslanja na pobjedu lokalnog stanovništva 1715. kojom je grad Sinj, nakon sto pedeset godina, konačno oslobođen osmanlijske vlasti.*¹ Naziv Alka nazvan je po meti alki koju sinjski vitezovi – alkari gađaju dugim kopljem jašuci na konjima u punom trku. Riječ alka turskog je podrijetla, a označava obruč, kolut ili kariku. Lokalni dijalekt ima mnogo turcizama, što je posljedica dugotrajne osmanske prisutnosti. *Sinjska je alka svojim formalnim obilježjima srodna natjecanjima u gađanju koluta / obruča / prstena, vrstama viteških igara koje su se razvijale u pojedinim dijelovima zapadne Europe, gdje su u kasnom srednjem vijeku bile izrazito popularne.*² Slične igre u hrvatskim zemljama održavale su se, primjerice, u dalmatinskim mjestima Dubrovniku, Zadru, Makarskoj, Imotskom te u istarskim mjestima Barbanu i Savičenti. Sinjska alka jedina se uspjela održati u kontinuitetu do danas, a osim alke još samo u Barbanu održava se Trka na prstenac koja se ponovno izvodi od 1976., nakon više od tri stoljeća neizvođenja. Oslobođenje od Osmanlija nije donijelo potpunu slobodu Cetinskoj krajini jer nakon Osmanskog Carstva zavladaše nove strane države. *Tijekom 300 godina cetinski je kraj bio u sastavu više državnih zajednica: Presvijetle Mletačke Republike (1686. – 1797.), Habsburške Monarhije (1797. – 1806.), Prvog Francuskog Carstva (1806. – 1813.), Austrijskog Carstva (1813. – 1867.), Austro-Ugarske Monarhije (1867. – 1918.), Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (1918. – 1929.), Kraljevine Jugoslavija (1929. – 1941.), Nezavisne Države Hrvatske (1941. – 1945), Demokratske Federativne Jugoslavije (1945), Federativne Narodne Republike Jugoslavije (1945. – 1963.), Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (1963. – 1991.) i danas Republike Hrvatske (1991. –).*³ Navedena razdoblja obilježena su sukobima i ratom, od kojih je najteže bilo dvadeseto stoljeće.

¹ *Leksikon Sinjske alke*, str. 28.

² Isto, str. 29.

³ Kozlica, Ivan, *Alka u politici politika u alki*, Zagreb, 2014, str. 12.-13.

Pravila Sinjske alke

Alka je igra u kojoj alkari, jašući na konju u galopu, kopljem nastoje pogoditi alku koja je ovješena iznad alkarskog trkališta. Alkara mora biti minimalno jedanaest, a maksimalno sedamnaest. Izbor uvjetuje niz različitih čimbenika kao što su lokalna i nacionalna pripadnost, jahačka vještina, umijeće rukovanja dugim kopljem i članstvo u Viteškom alkarskom društvu. *Alka (meta) se sastoji od dva koncentrična kruga međusobno spojena pomoću tri prečke koje prostor između manjeg i većeg koluta dijele na tri jednaka dijela. Ishod natjecanja ovisi o poziciji pogotka u metu: pogodak u sredinu, u manji, unutarnji krug (u sridu) donosi tri boda, u prostor iznad njega dva (u dva), odnosno po jedan bod (u jedan) za pogodak u jedno od donja dva polja.*⁴ U slučaju da alkar tijekom trke potpuno promaši alku, govori se da je promašio, a ukoliko alku ipak dotakne, ali bez pogotka u jedno od bodovnih polja, govori se da je pogodio u ništa. U oba navedena slučaja ne osvaja se niti jedan bod. Alkari se nekoliko mjeseci prije Alke pripremaju za natjecanje, a Viteško alkarsko društvo dužno je nadgledati njihove obveze. *Bara i Čoja natjecanja su koja se održavaju uoči Alke: Čoja jedan, a Bara dva dana prije nje. Što se pravila tiče, to su natjecanja istovjetna Alki. Može ih se shvatiti i kao oblik završnih priprema za Alku od koje se, na manifestacijskoj razini, razlikuju ponajprije po „podrijetlu“ gledatelja (riječ je o uglavnom većoj zastupljenosti lokalnog stanovništva), ali i po donekle manjoj razini formalnosti, odnosno protokolarnosti u odnosu na svečano alkarsko natjecanje.*⁵ Alkari na dan Alke odijevaju starinsku odjeću, odnosno raskošnu nošnju nekada viših slojeva društva. Ostali članovi alkarske povorke na alkarskom trkalištu također su dužni biti odjeveni u starinske nošnje kako bi dočarali nekadašnje ratnike u ratnim odorama. Ponašanje sudionika povorke tijekom alkarskih svečanosti, darivanje pobjednika, kretanje povorke i mnoga druga pravila važna su jer se Alka temelji na pridržavanju starih pravila koje propisuje Statut Viteškog alkarskog društva. Statuta se strogo pridržava, a Alka je za lokalno stanovništvo poput državnog blagdana.

⁴ Vukušić, Ana-Marija, *U sridu: sjećanje, pamćenje i život Alke*, Zagreb, 2013., str. 18.

⁵ Isto, str. 19.

Povijest Sinjske alke – najstariji dokument

Najstariji do sada poznati pisani dokument o Sinjskoj alki seže u godinu 1784. Autor dokumenta je splitski polihistor Julije Bajamonti, a radi se o tri soneta i jednoj odi na talijanskom jeziku o trčanju Alke. *Na papiru s Bajamontijevim rukopisom soneta o Alki nije navedena godina na koju se odnosi, ali kako autor za tu godinu trčanja navodi generalnog providura Francesca Faliera (generalno providurstvo 1783. – 1786.) i providura sinjske tvrđave Paola Emilija Canala (sinjsko providurstvo 1783. – 1785.), možemo zaključiti da je sonete napisao upravo u čast trčanja Alke 1784. godine.*⁶ Prvi sonet autor posvećuje generalnom providuru Francescu Falieru u čast njegova ozdravljenja, što je Paolu Emiliju Canalu bio povod za svečanu Alku i slavlje u Sinju. Vrijeme je to kada je kužna zaraza u cetinskom kraju općenito popustila, zbog čega je narod s radošću prisustvovao svečanostima.

*Presvij. i Izvrsnom Gosp.
Francescu Falieru
gen. providuru u Dalm. i Alb.
Prigodom svečane Alke
održane u mjestu Sinj
zbog ozdravljenja i sretnog svršetka
njegove karantene u Zadru,
po naređenju Nj. V. i N.J.G.
Paola Emilia Canala
zapov. sinjske tvrđave i okružja,
Voditelja natjecanja i Nagrađivača
iste Alke,
Soneti
u ime stanovnika
rečenog mjesta i okružja.*⁷

Stihovi koje je Julije Bajamonti napisao o Sinjskoj alki najstariji su pisani

⁶ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 69.

⁷ Bajamonti, Julije, *U čast alke*, Sinj, 2011., str. 11.

datirani trag njezinog održavanja, ali to svakako ne znači da je to razdoblje ujedno i početak postojanja igre. *Već je istaknuta pretpostavka da su alkarska natjecanja uslijedila kao spomen na slavnu pobjedu i obranu sinjske tvrđave od osmanlijske vojske 1715., i da su se razvila tijekom 18. stoljeća, najvjerojatnije već u njegovom drugom desetljeću. No potrebno je naglasiti i potvrditi da se uzvišeni karakter Sinjske alke mogao razviti samo iz čašćenja spasonosnog povoda – obrana sinjske tvrđave u kolovozu 1715.*⁸ Bajamontijevi stihovi bitni su ne samo zbog datiranja i bilježenja, nego i zbog toga što svjedoče o važnosti tog događaja u tadašnjem društvu, o ponosu lokalnih stanovnika i uloge moćnika. Daljnji kontinuitet nastavljanja Alke nalazi se u drugim najranijim zapisima s kraja osamnaestog stoljeća. Tako nam povijesni izvori govore o održavanju alkarskih svečanosti i nakon raspada Mletačke Republike. *Radi se o pismu ili obavijesti koju je 10. II. 1798. iz Zadra grof Rajmund Thurn, prvi austrijski komesar za novozaposjednute krajeve uputio tadašnjem komandantu Sinja, kolunelu Jakovu Grabovcu. Na podneseni Grabovčev izvještaj Thurn kolunela obavještava da je Dvorska komisija (Aulica commissione) u potpunosti (in tutto e per tutto) odobrila da se u Sinjskoj krajini i dalje održava Alka, na posljednji dan karnevala, kako je to i do tada bilo uobičajeno. Grabovac će se, kao mjesni starješina i kolunel, pobrinuti za nagradu pobjedniku (četiri lakta finog skerletnog sukna), a novoj će vladi dostaviti iskaz o troškovima oko izvedbe Alke (polizza delle spese), sa zahtjevom da se isplate.*⁹ Ovaj dokument najstariji je službeni spis o Alki. Iz 1798. potječe i sljedeći dokument. *To je tekst govora što ga je 14. svibnja u Sinju održao barun Franjo Marija Cornea-Steffaneo, drugi opunomoćeni dvorski komesar za Istru, Dalmaciju i Albaniju.*¹⁰ Steffaneo je bio poslan običi novostečene krajeve s ciljem da zadobije simpatije kod lokalnih stanovnika prema novoj vlasti. U svojim putovanjima na nekoliko dana se zadržao u Sinju. *Iz govora se doznaje da su alkari 9. svibnja 1798. njemu u čast održali posebnu trku Alke, koju Steffaneo naziva blistavi prizor, a koja ga je, kaže, podsjetila na starogrčka natjecanja. Pobjedniku natjecanja, Stjepanu Vuletiću, dvorski je savjetnik uručio carevu sliku na dar, pozvavši ujedno prisutne na vjernost austrijskom vladaru.*¹¹ Opraštajući se od Sinja, Steffaneo oslovljava Sinjane dobrim sinjskim pukom, naglašavajući da mu uspomenu na Sinj ništa neće izbrisati.

⁸ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 71.

⁹ Jurić, Šime, *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*, Split, 1988., str. 6.

¹⁰ Na istome mjestu.

¹¹ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 73.

Sinjska Alka pred kraj 18. i početkom 19. stoljeća

Austrijska uprava zadržala je pozitivan odnos prema Sinjskoj alki do kraja svoje kratkotrajne uprave, osim posljednje godine uprave kada se odnos narušio zbog problema oko isplate novca neophodnog za održavanje alkarske svečanosti. *Naime, iz jedne žalbe (molbe ili predstavke), koju su potpisala šestorica predstavnika Sinjske alke (Ante i Andrija Grabovac, Paškval Vučković, Ante Šurić, Ante Klišanac i Jakov Lovrić) upućene vladi u Zadru, doznajemo kako im financijski ured, a bez suglasnosti vlade, nije u ovoj godini htio isplatiti novčana sredstva za odigravanje natjecanja.*¹² Predstavnici su naglasili kako su za mletačke uprave unaprijed dobivali određenu svotu novca uz prethodno predanu priznanicu, napominjući kako je to i do ove godine činila nova vlast. Mole vladu da hitno zapovjedi Državnoj ili lokalnoj blagajni da im petnaest dana prije alkarskih svečanosti uplati potreban iznos od osamsto dalmatinskih lira koji je neophodan za organiziranje manifestacije. Nadalje pišu da je važnost Alke značajna i za državu, jer osposobljava lokalno stanovništvo za obranu protiv neprijateljskih napada, kao što se dogodilo i za vrijeme prošle vlasti. Krajem 1805., 27. prosinca, prekinuta je austrijska uprava u Dalmaciji, jer je nakon bitke kod Austerlitz, mirom u Požunu, Austrija morala Napoleonu ustupiti Veneciju, uključujući i njezine nekadašnje pokrajine, koje je Austrija pridobila mirom u Campoformiju 1797.

Sinjska alka za vrijeme francuske uprave

Novi osvajači Francuzi donijeli su mnogo radikalnih i novih promjena, za razliku od Austrije koja je nastojala očuvati stari sustav. Nove promjene odrazile su se i na Sinjsku alku, ali pod francuskom upravom, unatoč teškoj ekonomskoj situaciji, Sinjani su se uporno trudili očuvati svoju Alku. *Iz godine 1806. nije se mogao pronaći nikakav izvorni dokument o Sinjskoj alci, ali ta će godina biti spomenuta u jednom kasnijem spisu iz 1809. godine.*¹³ Iz godine 1807. postoje četiri dokumenta u kojima se Alka spominje. *Prvi je dopis sinjskog poddelegata Caralipea splitskom delegatu Dominiku Garagninu od 23. siječnja, u kojem upućuje molbu sinjskih alkara za*

¹² Isto, str. 79.

¹³ Jurić, Šime, *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*, Split, 1988., str. 9.

odobrenjem alkarskih natjecanja i zahtjevom za novčanim iznosom od 333 lira i 15 solada za njihovu organizaciju. Sinjski poddelegat zagovara pozitivno rješenje, pravdajući ga mišljenjem da bi vlast s tako neznatnom svotom mogla steći poštovanje domaćeg stanovništva.¹⁴ Drugi spis jest izvješće splitskog delegata Dominika Garagnina koje je upućeno u grad Zadar, generalnom providuru Vicku Dandolu. S obzirom na vremenski tjesnac u pogledu održavanja Sinjske alke, on je na svoju ruku izdao dozvolu da se Alka održi, a istodobno je poddelegata u Sinju uputio neka sam predujmi potrebnu svotu „kako se ovaj stari korisni običaj ne bi prekinuo.“ Spis je datiran: u Splitu 1. veljače 1807.¹⁵ Iz kancelarije providura na navedene dopise uslijedili su odgovori u dva otpisa. Prvi je datiran 10. veljače i u njemu piše: *Ja doduše smatram da bi iz delikatnih političkih razloga moglo biti uputno i ove godine dati dopuštenje za održavanje Alke, ali poddelegat u Sinju treba pravodobno zatražiti providursku dozvolu, jer u pitanju je svota koja nije beznačajna. Bez toga, nova vlada neće dati odobrenje. No, bilo kako bilo, kad je stvar već učinjena, a budući da bi zabrana Alke mogla izazvati mnogo teže posljedice, može se narediti isplata tražene svote, svakako uz obvezatno podnošenje računa.*¹⁶ Premda je trebalo pravodobno zatražiti dozvolu providura za održavanje Sinjske alke, ipak se isplaćuje tražena svota. *To potvrđuje drugi otpis od 16. veljače, ali se u njemu upozorava na mogućnost odbijanja alkarskog natjecanja bez prethodnog dobivanja providurove dozvole.*¹⁷ Godine 1808. alkari su opet kasnili sa zamolbom za dopuštenje održavanja Sinjske alke, unatoč službenom upozorenju vlasti. *To se vidi iz sljedećeg dokumenta, koji je datiran 13. veljače 1808., a sadrži službeni dopis splitskog vladinog delegata Dominika Garagnina, kojim je on molbu alkara proslijedio u Zadar.*¹⁸ Garagnin se zauzimao da se odobri određena svota koja je bila neophodna za organiziranje Alke, kao što je to bilo 1807. Molio je za hitnu obavijest o odluci vlasti jer se uskoro trebala održati alkarska svečanost. *Na dopis primljen iz Splita, upravitelj providurove kancelarije Berchet piše poseban izvještaj datiran na 16. veljače.*¹⁹ Upravitelj je citirao riječi iz lanjskog odgovora providura. Objasnio je da su alkari zakasnili na vrijeme zatražiti dozvolu, zbog čega više nema vremena za donošenje ikakve odluke. Budući da nikakav drugi odgovor o odobrenju Alke nije

¹⁴ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 82.

¹⁵ Jurić, Šime, *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*, Split, 1988., str. 9.

¹⁶ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 82.

¹⁷ Isto, str. 82.

¹⁸ Jurić, Šime, *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*, Split, 1988., str. 10.

¹⁹ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 82.

stigao, Alka se u veljači 1808. nije održala. Alkari su nastojali daljnjim zamolbama nagovarati vlasti za naknadno održavanje Alke u nekom drugom mjesecu iste godine, ali nije pronađeno nikakvo rješenje. Vlasti su tražile dokumente koje se tiče povijesti Alke i vremena osnutka igre. Smatrali su da bez povijesnih dokumenata nije moguće donijeti odluku o daljnjem kontinuitetu Alke ili o njezinu eventualnom ukidanju.

Upravitelj kancelarije Berchet smatrao je da bez dokumenata nema mogućnost donijeti odluku o trošku čime bi se igra nastavila. *Iako se alkarsko natjecanje održalo i 1808. godine, nisu prestajali providurovi opetovani zahtjevi za dokumentacijom o historijatu Sinjske alke. Na njih se pokušalo odgovoriti alkarskim podneskom datiranim od 13. ožujka 1809. koji govori o Alki kao specifičnoj narodnoj igri, ističući pri tom veliko značenje narodnih igara za fizički odgoj i razvijanje vojničkih vrlina, naročito kod lokalnog puka.*²⁰ Nadalje, u podnesku se podnositelji žale jer su bili prisiljeni zadužiti se kako bi bili u mogućnosti prirediti natjecanje. Žalbe nisu imale utjecaj na vlast jer je vlast odbila financirati Alku iz državne blagajne. U hrvatskim zemljama među lokalnim stanovništvom bilo je mnogo protivnika francuske vlasti, iako su Francuzi donijeli mnogo pozitivnih reformi. Zbog nemira stanovnika francuske vlasti bile su prisiljene na konstantnu borbu protiv lokalnih ustanaka. *Tokom 1810. godine Francuzi provode pacifikaciju. Ekonomska je situacija više nego teška. Iz ove godine nije nađen ni jedan dokument koji bi spominjao Alku.*²¹ Posljednji pisani dokument o Alki iz razdoblja francuske vlasti potječe iz 1811. Sinjani su unatoč teškim prilikama na razne načine nastojali očuvati svoju alkarsku tradiciju. Dokument je podnesak sinjskih alkara, a bio je upućen je vrhovnom namjesniku Ilirskih pokrajina generalu Henriju-Gatienu Bertrandu. Bertrand je 1811. posjetio Sinj, a alkari su u čast namjesnikova dolaska organizirali prigodnu trku, želeći tako pridobiti naklonost vlasti prema alkarskim svečanostima. Generalu su istodobno objasnili problem oko financiranja igre. Bertrand je prihvatio Alku, a svoj odgovor zapisao na samom podnesku. *Ali kako su podnositelji podneska pretjerano naglasili općinsko izbjegavanje financiranja alkarskih nadmetanja, Bertrand je to shvatio kao propust općinskih vlasti. Podnositelji nisu dovoljno jasno izrazili svoju želju za državnom potporom čime bi izbjegli ovisnost o općinskom proračunu i eventualnoj prosudbi općinskog načelnika. Stoga Bertrandu i nije preostalo ništa drugo već da, u maniri*

²⁰ Isto, str. 84.

²¹ Jurić, Šime, *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*, Split, 1988., str. 14.

visokog vojnog dužnosnika, naredi mjesnim općinskom vlastima snosak troškova.²² Francuska uprava u principu nije bila protiv održavanja alkarskih svečanosti, nego je samo zbog kroničnog manjka financija i opće oskudice nastojala troškove izvođenja Alke prebaciti na općinsku mjesnu upravu u razdoblju od 1812. do 1817. *Iz ovih godina nije nađen nijedan dokument u vezi sa Sinjskom alkom. Napoleonovo se francusko carstvo raspalo, a Austrija je ponovno zaposjela Dalmaciju.*²³

Druga austrijska uprava

Godina 1818. izuzetno je značajna u povijesti Sinjske alke. Austrijski car Franjo I. u sklopu svojeg putovanja po Dalmaciji, dvaput je posjetio Sinj. Prvi dolazak cara bio je 15. svibnja, a u čast dolaska alkari su organizirali alkarsko nadmetanje u kojem je pobijedio alkar Franjo Tripalo. Drugi dolazak bio je 6. srpnja, kada je car zajedno sa svojom suprugom Karolinom posjetio Sinj, gdje se zadržao šest dana. Alkari su u čast carice ponovno priredili trku. *Oduševljen igrom Franjo I. je obećao alkarima davati redovitu godišnju pomoć (100 forinta odnosno 200 kruna). Od toga vremena podaci o Alci postaju obilniji, jer su alkari sada obvezani da svake godine vlastima u Zadru podnose iscrpan izvještaj (protocollo) o održanoj trci.*²⁴ Iz godine 1818. očuvala su se još i četiri pisana dokumenta koji se vežu uz Sinjsku alku. Austrijska vlast pridonijela je održivosti Alke, jer je car Franjo I. odredio njezino financiranje od strane države, što je postalo tradicija. *Iz godine 1819. nije sačuvan službeni alkarski izvještaj, ali iz jednog se kasnijeg dokumenta (iz 1835.) zna da je te godine pobjednik bio alkar Ivan Milošević.*²⁵ Od godine 1820. trčanje Alke počelo se priređivati na rođendan cara Franje I. koji je bio 12. veljače. Tradicija trčanja Alke na datum careva rođendana potrajalo je sve do raspada Austro-Ugarske Monarhije. *Posjet cara Franje I. Sinjskoj alki 1818. ponukao je splitskog pjesnika i političara Leonarda Dudana na pisanje spjeva pod nazivom La Giostra di Sign nel giorno natalizio di S.M. imperatore e re Francesco I. To je prigodnica na talijanskom jeziku tiskana 1827., a sastoji se od uvodnog dijela i 38 kitica. Iako je u opis same trke pisac upleo izmišljenu fabulu o ljubavi mladog alkara i njegove djevojke, ipak je istakao*

²² Bekavač, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 86.

²³ Jurić, Šime, *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*, Split, 1988., str. 17.

²⁴ Na istome mjestu.

²⁵ Jurić, Šime, *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*, Split, 1988., str. 18.

*neke osnovne propise vrijedne za trku.*²⁶ Djelo je važno za povijesnu dokumentaciju jer autor opisuje tijek i organizaciju natjecanja početkom devetnaestog stoljeća, a zanimljivo je zbog toga što donosi mnogo detalja o samoj igri.

„XV.

*Sred željeznog prstena je rupa,
Da kroz nju prođe vršak koplja duga;
U sridu gađa alkar kad pristupa,
Sa strane još su tri proboja druga.*

Pobjednik zna se kad se zbroje skupaPunti koji se steknu iz tri kruga.

*Ubod u sridu tri punta je vrijedan,
koplje sa strane nosi dva i jedan.*²⁷

„XVI.

*Alkari trču svi u dobroj vjeri,
Zavičajni se zakon opslužuje;
Vojvoda sudi, a tko iznevjeri
Taj drugog pušta, već ne sudjeluje.*

*I odora i oružje se mjeri
Po običaju starom što se štuje.*

*Imena im iz žare se izvlače,
Na pijesku redom vidjet ćeš jahače.*²⁸

U razdoblju od 1820. do 1833. nema značajnijih spisa vezanih uz Alku, ali su zabilježena imena slavodobitnika. Alka godine 1832. specifična je po tome što se trčanje odvijalo izvan Sinja, u gradu Splitu. Pobjednik nadmetanja u Splitu bio je alkar Grgur Lovrić. Iz godine 1833. potječe najstariji sačuvani pisani Statut o Sinjskoj alki, koji je jedan od najvažnijih dokumenata o njezinoj povijesti. Statut sadrži sve važne karakteristike natjecanja, a još i danas je temelj odredaba od kojih se igra sastoji. Pisan je talijanskim jezikom koji je tada bio službeni administrativni jezik u Dalmaciji. *Iako u godini sastavljanja i usvajanja nije bio tiskan, njegovo postojanje možemo*

²⁶ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 90.

²⁷ Dudan, Leonardo, *Sinjska alka*, Sinj, 2007., str. 18.

²⁸ Na istome mjestu.

zahvaliti talijanskom povjesničaru Valentinu Lagu. Njegovo djelo *Memorie sulla Dalmazia (Uspomene o Dalmaciji)* obuhvaća tri sveska objavljena u Veneciji od 1869. do 1871. U drugom tomu *Memoria, Lago u opisivanju Cetinske krajine* donosi niz geografskih, etnografskih i povijesnih podataka. Opis Sinjske alke donosi pod nazivom *La giostra di Sign.*²⁹ Od 1834. alkarska službena izvješća sačuvana su u većem broju. Spisi postaju bogatiji određenim statističkim podacima kao što su broj natjecatelja, osvojeni broj punata pojedinog alkara i slično. Primjerice, 1834. slavodobitnik je bio Frane Tripalo postigavši ukupno sedam punata. Od 1834. do 1836. nema značajnijih dokumenata o Alki osim imena sudionika i broja njihovih punata koji su ostvarili u natjecanjima i još nekoliko neznatnih opisa događaja tijekom odražavanja igre. Za 1837. nisu pronađeni nikakvi dokumenti. Godine 1838. Alka se osim redovite trke u travnju te godine, trčala ponovo u lipnju u čast dolaska saskog kralja Fridrika Augusta II. Kralj je putovao po Crnoj Gori, Dalmaciji i Istri, a tijekom obilaska Dalmacije svratio je i u Sinj. *Stručnjaci i dvojica kraljevih pratitelja, konzul Jochann Wilhelm Sartori i tršćanski ljekarnik i botaničar Bartolomeo Biasoletto, vodili su i objavili posebne dnevnike putovanja te su, između ostalog, opisali i svečanu Alku. Sartorijevi opisi prolaska kroz Sinj i svečane trke Alke važna su svjedočanstva za stari prikaz igre.*³⁰ Godine 1839. Alka je redovito održana, poznata je statistika nadmetanja, a pobijedio je alkar Ante Bareza s ukupno šest osvojenih punata. Navedene godine dogodila se samo promjena u datumu. *Trka se nije mogla održati 19. IV, na rođendan cara i kralja Ferdinanda I (V!), već je prenesena na dan 21. IV i to u tri sata poslijepodne.*³¹ Opsežan opis Alke u prvoj polovici devetnaestog stoljeća donio je povjesničar Ivan Katalinić. Tijekom razdoblja francuske uprave obnašao je vojne i upravne dužnosti u Dalmaciji. *U djelu Memorie degli avvenimenti successi in Dalmazia dopo la caduta della Repubblica Veneta con un saggio sull'amministrazione pubblica veneta e del Regno d'Italia opširnom bilješkom donosi opis Alke, navodeći podatke iz njezine povijesti.*³² Katalinić osobito govori o tri Alke iz godine 1798., 1818. i 1838. U razdoblju od godine 1840. do 1842. nisu pronađena službena izvješća. *Iz rukopisne Knjige alkara i alkarskih zapisnika (u Arhivu VAD u Sinju) doznajemo da se Alka 1840. god. trčala 12. IV, a pobjednik je bio Ivan Tripalo. Prema toj istoj Knjizi i svjedočanstvu historičara Ivana Katalinića godine 1842.*

²⁹ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 91.-92.

³⁰ Isto, str. 104.

³¹ Jurić, Šime, *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*, Split, 1988., str. 24.

³² Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 107.

održane su čak tri trke: 28. III svečana igra u čast dolaska austrijskog nadvojvode Albrechta; pobjednik je bio Mate Lovrić, 19. IV održana je redovna trka, na kojoj je pobijedio Nikola Tripalo i 22. X nova svečana trka u čast dolaska drugog austrijskog nadvojvode Frane Karla; pobjednik je ostao Ante Bareza.³³ Godine 1843. Alka se redovno održavala na datum careva rođendana devetnaestog travnja. Iz te godine postoje službeni statistički podatci o sudionicima i broju osvojenih punata. Zabilježen je slučaj pripetavanja, dva alkara, Ante Midenjak Josipov i Ivan Lovrić, imali su najveći i jednaki broj punata zbog čega su se pripetavali, a pobjedu je odnio Ivan Lovrić s deset osvojenih punata. Sljedeće godine, 1844., Alka se također redovito održala bez promjene datuma. Od četrnaest alkara najveći broj punata ostvario je Ivan Tripalo Franin te je proglašen pobjednikom. Za godinu 1845. nisu pronađeni spisi. Iduće godine, 1846., službeni spisi govore da se Alka trčala dvadesetog travnja, jer se devetnaestog nije mogla održati zbog velike kiše. Natjecalo se sedamnaest alkara, od kojih su trojica najboljih imali jednak broj punata. Uslijedilo je pripetavanje Ivana Midenjaka, Jakova Jelinčića i Tome Vuletića. Slavodobitnik je naposljetku bio Toma Vuletić. Sredinom devetnaestog stoljeća javljaju se prvi osvrti domaćih autora na sinjsku Alku. Za razliku od već navedenih radova, autori nastoje usmjeriti čitatelja na značenjsku karakteristiku Alke, dok pravila i izvedba spadaju u drugi plan. Autori imaju naglasak na pobjedi nad Osmanlijama, oni ne govore samo o održavanju uspomene, nego nagovještaju što Alka ima ili što oni smatraju da bi igra trebala imati. Bitno je spomenuti da je to vrijeme buđenja hrvatske nacionalne svijesti u Dalmaciji. *Zadarski književni časopis Zora dalmatinska objavio je godine 1846. dva rada na temu kop(l)joigre (giostre) – Alke – a potpisuju ih književnik Jeronim Vrdoljak Imočanin te arheolog i povjesničar Šime Ljubić.*³⁴ Vrdoljak promatra Alku u širem kontekstu sličnih manifestacija, a posebno onih koje su nedavno ukinute u kojima je također uživalo mnogo mjesta u Dalmaciji. Vrdoljakovo gledište ističe se u njegovim očitovanjima: *Jednom u našoj državi Dalmatinskoj vladaše u više gradovah ovi lepi običaj, t. j. terčati na halku, i biaše se tako udomovio da dojde kao najsvetii zavičaj medju pukom, i medju ostalim zabavam narodnim najponositii u svom veličanstvu, promišljajući hrabrenost naših izabranih vitezovah i poznanjstvo podpuno okretanja bojnoj kopja u desnici junačkoj (1846:199).*³⁵ Vrdoljak izražava žaljenje zbog

³³ Jurić, Šime, *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*, Split, 1988., str. 25.

³⁴ Vukušić, Ana-Marija, *U sridu: sjećanje, pamćenje i život Alke*, Zagreb, 2013., str. 43.

³⁵ Na istome mjestu.

prestanka održavanja drugih manifestacija sličnih Alki u ostalim dalmatinskim mjestima. Godine 1847. Alka se redovito održala devetnaestog travnja, od ukupno jedanaest alkara u tri trke, najbolji su bili Ante Bareza i Stipan Midenjak, nakon čega je uslijedilo pripetavanje, a konačni pobjednik bio je Stipan Midenjak. *Uoči revolucionarnih zbivanja u Europi, objavljen je još jedan zanimljiv opis Sinjske alke, koji je napisao talijanski putopisac Francesco Cusani i objavio ga 1846. u svom djelu La Dalmazia le Isole Jonie e la Grecia visitate nel 1840.*³⁶ Putopisac Cusani zabilježio je mnoge podatke o Alki i o samoj opsadi grada Sinja 1715. Dodatne podatke o Alki napisao je 1846. britanski egiptolog John Gardner Wilkinson, kada je u sklopu svojih putovanja svratio u Sinj. *Svoja putovanja po istočnoj jadranskoj obali objavio je 1848. u opširnom djelu u dva dijela, pod naslovom Dalmatia and Montenegro: With a Journey to Mostar in Herzegovina and Remarks on the Slavonic Nations, the History of Dalmatia and Ragusa, the Uscocs etc.*³⁷ Godine 1848. Alka se trčala dvadeset i petog travnja, a od ukupno petnaest natjecatelja pobijedio je Ivan Midenjak Josipov. Za godinu 1849. nisu pronađeni spisi, ali je došlo do promjene datuma održavanja Alke zbog novog cara. *Prema Statutu iz 1902. ove je godine trčanje Alke preneseno na 18. VIII, rođendan novog cara Franje Josipa I (1848 – 1916).*³⁸ Godine 1849. Sinj je posjetio još jedan Britanac, Andrew Archibald Paton. Putovao je po zemljama južne i istočne Europe, a u sklopu putovanja svratio je u Sinj. *Godine 1849. ukoričio je u dva toma svoja zapažanja s putovanjima „po visoravnima i otocima Jadrana.“ U drugom tomu donosi kratak osvrt na Sinj i Alku, navodeći opsadu Sinja 1715. i 40 tisuća turskih vojnika.*³⁹ Alka godine 1850. održana je osamnaestog kolovoza. Sudjelovalo je četrnaest alkara od kojih su najveći i jednak broj punata postigla dvojica alkara, Šimun Brainović i Toma Vuletić, a nakon pripetavanja spomenute dvojice pobijedio je Toma Vuletić. Iz godina 1851. i 1852. nisu pronađeni spisi. Godine 1853. Alka se trčala osamnaestog kolovoza, a trčalo ju je dvanaest alkara. Slavodobitnik je bio Grgur Vuletić, postigavši ukupno sedam punata. Iduće godine 1854. nije pronađen službeni alkarski spis, ali drugi neslužbeni spisi govore o redovitom održavanju Alke, a pobjednik je bio alkar Bože Tripalo. Godine 1855. zbog pojave bolesti kolere u srpnju, Alka se nije mogla održati na svoj redoviti datum, pa je održana četvrtog listopada iste godine. Sudjelovalo je četrnaest alkara, a

³⁶ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 116.-117.

³⁷ Isto, str. 117.-118.

³⁸ Jurić, Šime, *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*, Split, 1988., str. 28.

³⁹ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 119.

slavodobitnik je bio Stipan Čabrić. Sljedeće godine, 1856., Alka se odigrala uobičajeno na carev rođendan. Natjecalo se osamnaest alkara, od kojih su dvojica, Ante Bareza i Ivan Vuleta, stekli najveći i jednak rezultat, a nakon pripetavanja dvojca bolji je bio Ante Bareza koji je proglašen slavodobitnikom. Godine 1857. datum održavanja Alke pomaknut je za jedan dan zbog velike kiše, pa je svečanost održana devetnaestoga kolovoza. Sudjelovalo je šesnaest alkara od kojih su trojica, Bože Tripalo Franin, Frano Tripalo Franin i Toma Vuletić Markov, imali najveći i jednak broj punata, a nakon pripetavanja trojice pobjednikom je proglašen Bože Tripalo. *Godine 1857. izašlo je opsežnije djelo naslova Dalmatien in seinen verschiedenen Beziehungen, što ga je u dva toma objavio austrijski geograf i botaničar Franz Petter, neko vrijeme profesor u Splitu. U drugom tomu djela donosi kratko poglavlje o Sinju i njegovom povijesnom i geografskom razvitku. Kao i drugi autori, i Petter spominje opsadu sinjske tvrđave 1715., 40 tisuća turskih vojnika, uspješnu obranu tvrđavske posade i Alku kao znamen pobjede.*⁴⁰ Alkarska svečanost godine 1858. redovito je održana, a četrnaest alkara sudjelovalo je u manifestaciji. Pobjednik te godine bio je Mate Bonić, osvojivši sedam punata. Tijekom pogotka u sridu zatrubilo bi se tri puta, pogotkom u dva, dva puta, a pogotkom u jedan, jedan put. Ukoliko bi alkar promašio, ne bi se trubilo. Godine 1859. Alku je osamnaestoga kolovoza trčalo trinaest alkara, a najbolji su bili Toma Vuletić i Petar Bonić, a nakon pripetavanja pobjedu je odnio Petar Bonić. God. 1860. Alka se uobičajeno održala, a od trinaest alkara pobijedio je Grgur Lovrić, nakon pripetavanja s Nikolom Dedićem. Godine 1861. na redoviti datum, osamnaestog kolovoza, četrnaest alkara sudjelovalo je u alkarskom nadmetanju, a najbolji je bio Stipe Grabovac koji je osvojio najviše punata. Godine 1862. godine natjecalo se petnaest alkara, a slavodobitnik je opet bio Stipe Grabovac. Te godine Općinsko vijeće u Sinju odlučilo je alkarima isplatiti novčanu svotu do dvjesto forinti. Namjesništvo je u listopadu iste godine odobrilo isplatu svote za pomoć održavanja alkarske odore i rekvizita neophodnih za održavanje svečanosti. Iste godine, krajem prosinca, odlučeno je da će se povisiti iznos nagrade za pobjednika Alke. Godine 1863. Alka se održala redovito osamnaestog kolovoza. Trinaest alkara natjecalo se za titulu slavodobitnika, a najveći broj punata postigao je Petar Bonić, čime je postao pobjednik. Povijest sinjske Alke u drugoj polovici devetnaestog stoljeća značajnije su obilježili franjevci Šimun Milinović i Ivan

⁴⁰ Isto, str. 119.-120.

Marković. *Kao profesor u sinjskoj Gimnaziji fra Šimun Milinović – autor najopsežnijeg pregleda dalmatinskih alki koji je objavljen u 19. stoljeću – imao je priliku upoznati ljude cetinskog kraja i njihove običaje prije negoli je postao barskim nadbiskupom. I sam se, baš kao i ranije spomenuti autori, divi Alki, naziva je „starinskom igrom naroda našega“, koja je u Sinj uvedena da bi podsjećala „unuke na slavna djela njihovih pradjedovah, i tako da bi kroz viekove slava slavu dočekivala“ (Milinović 1863:132).⁴¹ Milinović opisuje pravila natjecanja, alkarsku povorku i temeljne karakteristike iz povijesti Alke. Godine 1864. Alku je trčalo trinaest alkara, a najbolji rezultat nakon tri trke ostvarili su Ante Bareza i Frano Tripalo, uslijedilo je pripetavanje, nakon čega je bolji bio Ante Bareza koji je pogodio u sridu i tako postao slavodobitnik, dok je Frano Tripalo pogodio u jedan. Godine 1865. nedostaje službeno izvješće o trci Alke. Iz ostalih se spisa vidi da je pobjednikom proglašen Stipe Grabovac, na što se žalio alkar Frane Tripalo, kojemu suci zbog nekog incidenta (za vrijeme trke njegovu je konju otpala potkova) nisu htjeli priznati dva punta. Ovaj se spor povlačio sve do početka 1866., ali Namjesništvo je svojom odlukom od 14. ožujka 1866. isplatu nagrade dosudilo Stipi Grabovcu.⁴² Godine 1866. Alku je trčalo četrnaest alkara, a pobjednikom je proglašen Petar Vuletić koji je ostvario najveći broj punata. God. 1867. trčalo je devetnaest alkara, od kojih je slavodobitnikom proglašen Stipan Parlov, s najviše osvojenih punata. Godine 1868. Alka se datumski pomaknula za jedan dan od uobičajenog datuma zbog vremenskih neprilika, pa se tako održala devetnaestog kolovoza. Alkaru Nikoli Ceriniću u drugoj i trećoj trci punti su proglašeni nevažećima zbog usporavanja konja, a alkaru Anti Barezi punti su poništeni u trećoj trci zbog toga što mu je pala ostruga. Pobjednik je bio Petar Vuletić koji je ostvario najbolji rezultat. Alku je 1869. trčalo petnaest alkara, nakon tri održane trke najbolji kopljanici bili su Špiro Trek i Nikola Cerinić, pa je uslijedilo pripetavanje. Konačnim pobjednikom proglašen je Špiro Trek. Iste godine u općini Sinj uvedeno je poslovanje na hrvatskom jeziku. Godine 1870. od sedamnaest alkara pobijedio je alkar Stipan Parlov koji je ostvario najbolji rezultat. God. 1871. natjecalo se osamnaest alkara, a najbolja dvojica, alajčauš Frano Tripalo i alkar Ivan Grabovac, pripetavali su se za pobjedu. U pripetavanju Ivan Grabovac pogodio je u jedan, a Frano Tripalo u dva, pa je alajčauš Tripalo proglašen slavodobitnikom.*

⁴¹ Vukušić, Ana-Marija, *U sridu: sjećanje, pamćenje i život Alke*, Zagreb, 2013., str. 44.-45.

⁴² Jurić, Šime, *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*, Split, 1988., str. 37.

Alkarima Ivanu Boniću i Ivanu Peniću punti su poništeni zbog usporavanja konja. Godine 1872. u igri je sudjelovalo devetnaest alkara, a nakon tri trke trojica su imala jednak broj punata. To su alkari Mate Bonić, Frano Tripalo i Petar Bareza. U prvoj trci pripetavanja Frano Tripalo pogodio je u jedan, dok su Mate Bonić i Petar Bareza pogodili u dva. U drugoj trci pripetavanja Mate Bonić je promašio, a Petar Bareza pogodio u dva. Slavodobitnikom je tako postao Petar Bareza. Godine 1873. natjecalo se četrnaest alkara, a nakon pripetavanja trojice alkara, Ante Celmića, Frane Tripala i Nikole Cerinića, pobjednik je postao Nikola Cerinić pogotkom u dva, dok su druga navedena dvojica pogodili u jedan. God. 1874., kao i godinu ranije, četrnaest alkara trčalo je Alku. Najbolji su bili Špiro Trek i Nikola Cerinić, a nakon trke pripetavanja pobijedio je alkar Nikola Cerinić. Godina 1875. jedna je od značajnijih u povijesti Alke. Naime prije redovite svečane Alke, bila je održana još jedna trka Alke, u čast dolaska cara Franje Josipa I. u Sinj. Alka u čast careva dolaska igrala se osamnaestog svibnja, a slavom ove Alke u carevoj nazočnosti slavodobitnikom je proglašen alkar Mate Bonić. Redovita Alka iste godine održana je na svoj uobičajen datum osamnaestog kolovoza, a pobijedio je alkar Ante Bareza. Ista godina važna je i zbog pojave određenih publikacija koji su pridonijeli popularizaciji Alke. *Sasvim sigurno jedna od reprezentativnijih publikacija jest Album svjetlopisni s opisovanjem putovanja Nj. Vel. cesara kralja Frane Josipa I. kroz Dalmaciju godine 1875. Među inima, u njemu je opisana i Sinjska alka i doneseno nekoliko slika koje prikazuju svečanu igru. Ta je publikacija, tiskana u velikom formatu, izlazila je i u svežnjicima, a opisi su na tri jezika. Cetinska krajina opisana je u svežnjicu VII., u člancima: „Trkači i stara tvrđava sinjska“ i „Sinjska viteška igra (Alka)“.⁴³ U razdoblju od 1876. do 1880. nema službenih izvješća o trci Alke, ali su poznata imena pobjednika u svakoj godini. Godine 1881. Alku je trčalo dvanaest alkara, a najveći broj punata postigao je alkar Ivan Grabovac. God. 1882. u Alki je sudjelovalo petnaest alkara, a pobijedio je alkar Ante Lovrić. God. 1883. također petnaest alkara je sudjelovalo u nadmetanju, a pobijedio je Nikola Cerinić. God. 1884. osamnaest alkara natjecalo se za pobjedu, a slavodobitnikom je proglašen Mate Cvrlje koji je osvojio najviše punata. Godine 1885. zabilježeno je devetnaest alkara natjecatelja, a najbolji je bio Mate Cvrlje; 1886. također devetnaest alkara sudjeluje u alkarskom nadmetanju, a nakon tri održane trke, trojica alkara, Ivan Grabovac, Ivan Celmić i alajčauš Nikola Cerinić, postigli su*

⁴³ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 122.-123.

jednak broj punata, pa je uslijedilo pripetavanje. Tijekom pripetavanja alkar Ivan Grabovac pogodio je u dva, a druga dvojica su promašila alku, pa je Ivan Grabovac s ukupno devet osvojenih punata proglašen pobjednikom. Godine 1887. održane su dvije svečane Alke. Na redoviti datum trčanja osamnaestoga kolovoza, u Alki je sudjelovao dvadeset i jedan alkar, a pobjednikom je proglašen Ivan Marinov Perković, koji je osvojio najveći broj punata. *Dva dana prije ove trke (16. VIII), u četiri sata poslijepodne, održana je posebna svečana alka u proslavu 200. godišnjice oslobođenja Sinja ispod turskog jarma (1686) i doseobe bosanskog naroda u Cetinu; ulogu alkarskog vojvode vršio je općinski načelnik Petar Tripalo, a pobjednikom je bio, s devet punata (triput u sridu!), Nikola Cerinić, alajčauš.*⁴⁴ Prepoznatljivosti Sinjske alke, uz već navedene radove, pridonijela je proslava dvjestote godišnjice oslobođenja Sinja. O spomenutoj proslavi obljetnice napisana su mnoga novinska izvješća. Franjevci su u svojim djelima u opisivanju pobjede nad Osmanlijama godine 1715. isticali važnost Gospe Sinjske koja je bila važan čimbenik u životu ljudi, a osobito za vrijeme opsade grada, odnosno ratne ugroženosti. Već spomenuti fra Šimun Milinović naglašava da vjeruje kako je Gospa pomogla lokalnom puku u obrani grada. *Na važnost Blažene Djevice Marije u pobjedi nad osmanskim neprijateljem, ali i u svakodnevnome životu suvremenog cetinskog puka, još je snažnije uputio fra Ivan Marković u knjizi Sinj i njegovo slavlje god. 1887. Spomen knjiga ([1898] 1998). Riječ je o obljetničkom izdanju nastalom povodom proslave dvjestote godišnjice oslobođenja ovog kraja od osmanske vladavine (1686), odnosno njegova naseljavanja stanovništvom prebjeglim iz različitih dijelova Bosne.*⁴⁵ Godine 1888. Alku je trčalo osamnaest alkara, a najveći broj punata postigao je Ante Tomašević, pa je proglašen pobjednikom. Pregled značajnijih spisa o Sinjskoj alki u devetnaestom stoljeću možemo zaključiti spomenutom knjigom fra Ivana Markovića.

⁴⁴ Jurić, Šime, *Dokumenti i književna građa o Sinjskoj alki*, Split, 1988., str. 51.

⁴⁵ Vukušić, Ana-Marija, *U sridu: sjećanje, pamćenje i život Alke*, Zagreb, 2013., str. 45.

Sinjska alka krajem 19. i početkom 20. stoljeća

Koncem devetnaestog i početkom dvadesetog stoljeća Cetinska krajina nalazi se u teškoj ekonomskoj situaciji. *Zbog tako teškog stanja, u razdoblju od 1881. do 1890. godine, iz Cetinske krajine (sinjska općina) iseljava u evropske zemlje, a ponajviše u Ameriku, oko 1600 stanovnika (najjače ljudske radne snage). Od 1891. do 1900. iseljava novih 900, a od 1901. do 1910. godine još 700 stanovnika.*⁴⁶ Unatoč teškim razdobljima Alka se održavala u svim društvenim uređenjima. Početkom dvadesetog stoljeća o Alki se mnogo piše u domaćem i stranom tisku, što je dodatno pridonijelo prepoznatljivosti viteške igre, a od tada su alkarske svečanosti konstantno prisutna tema književnih, znanstvenih i novinarskih radova. Godine 1908. jedan od najistaknutijih hrvatskih novelista i pripovjedača Dinko Šimunović prvi je put objavio svoju pripovijetku *Alkar* koja je prevedena na više svjetskih jezika. Pripovijetka je neminovno pridonijela popularizaciji Sinjske alke. Iste godine u Beču svečano se obilježavala šezdeseta obljetnica krunjenja cara Franje Josipa I. Beč je cijelu godinu bio ispunjen nizom svečanih događanja. U svečanoj povorci sudjelovali su i alkari predvođeni svojim predstavnikom Vickom Grabovcem. Odlazak alkara u Beč bio je prvo veliko putovanje alkara izvan Dalmacije. Program svečane obljetnice predvidio je samo alkarski mimohod, bez trčanja Alke. Pri povratku u Sinj, alkari su se u Sušaku zadržali duže od predviđenog vremena zbog kašnjenja broda. *Čekajući plovilo na sušačkoj rivi uočila ih je nekolicina mještana antiaustrijskog raspoloženja i u njima prepoznala sudionike svečane obljetnice u Beču. Svoje su raspoloženje željeli iskaliti na alkarskoj družini, ali se situacija ubrzo smirila. Brod je stigao, alkari su se ukrcali i nastavili putovanje prema Splitu. Po nekim kasnijim novinskim člancima može se iščitati kako su sličnu situaciju onaj sušačkoj doživjeli i u Splitu.*⁴⁷ Uoči Prvog svjetskog rata rastao je animozitet među narodima Monarhije, opće nezadovoljstvo prouzročilo je nemir među svim stanovnicima, a napetost su osjetili i sinjski vitezovi.

⁴⁶ Perić, Marinko, *Sinj i Cetinska krajina u borbi za slobodu*, Sinj, 1974., str. 23.

⁴⁷ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715-2015.*, Zagreb, 2015., str. 173.

Alka u Prvom svjetskom ratu

U sastavu austrougarske vojske hrvatski vojnici borili su se na gotovo svim bojištima tijekom Prvog svjetskog rata. S područja Sinja oko deset tisuća vojnika pozvano je u austrougarsku vojsku. *Bez obzira na ratno stanje i učešće vojnika Cetinske krajine u ratnim postrojbama Austro-Ugarske Monarhije, alkarska su se natjecanja odvijala tijekom svih ratnih godina. Iako je Monarhija objavila rat Kraljevini Srbiji 28. srpnja 1914., to nije omelo alkarsko Društvo u organiziranju natjecanja. Ono se odvijalo kao i proteklih godina, na carev rođendan 18. kolovoza.*⁴⁸ Godine 1916. određeni događaji utjecali su na alkarska natjecanja. Car i kralj Franjo Josip I., na čiji se rođendan održavala Alka od 1849., umro je 21. studenog 1916. Na prijestolje je stupio Karlo VI. koji je ujedno bio posljednji ugarsko-hrvatski kralj i austrijski car. Ustoličenjem Karla VI. promijenio se datum održavanja Sinjske alke, pa je godine 1917. ona održana 17. kolovoza, na dan rođenja novog cara Karla VI. *Alkarsko natjecanje u kolovozu 1918. odvijalo se u općem ozračju sve razvidnijeg urušavanja Austro-Ugarske Monarhije. Ratne nedaće utjecale su na pogoršanje životnih uvjeta za većinu stanovništva.*⁴⁹ U tadašnjoj Dalmaciji velik problem bio je prehrana stanovništva, a zbog sve većeg manjka osnovnih životnih namirnica, velik dio stanovništva je gladovao. *Sinjani, građani i seljaci, uglavnom su živjeli siromaški. Ni bogataši nisu znali bolje živjeti, iako su imali svega u izobilju. Život je bio priprost.*⁵⁰ U teškim životnim okolnostima nije bilo nikakvog napretka. *U takvom ozračju dočekano je formiranje Države Slovenaca, Hrvata i Srba krajem listopada, raspad Austro-Ugarske Monarhije početkom studenog i osnivanje Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca u prosincu 1918. godine.*⁵¹

Sinjska alka od 1919. do 1941.

Tijekom dvadesetog stoljeća opće političke okolnosti u društvu imale su sve snažniji utjecaj na rad Viteškog alkarskog društva. Politika je u većoj ili manjoj mjeri zahvaćala gotovo sve alkarske svečanosti. Neophodna potreba za financijskom

⁴⁸ Isto, str. 181.

⁴⁹ Isto, str. 183.

⁵⁰ Dalbello, Lujo, *Sinj u sjećanju od 1910. do 1918. godine.*, Sinj, 1996., str. 75.

⁵¹ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715-2015.*, Zagreb, 2015., str. 183.

potporom od strane države omogućila je neizbježan utjecaj određene vladajuće politike na rad Viteškog alkarskog društva. *Tijekom cijelog 20. stoljeća nije zabilježen nijedan slučaj kad je Društvo, u svojoj članskoj punini, odbilo trčati Alku pod državnim pokroviteljstvom, kao ni slučaj u kojem Društvo nije odbilo državnu financijsku pomoć. Bez obzira radi li se o lokalnim ili državnim, rad Društva bio je podložan dnevnopolitičkim prilikama.*⁵² U Sinju je povodom ulaska hrvatskih zemalja u sastav novostvorene Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, održano veliko slavlje. Godine 1919. organizirane su dvije alkarske svečanosti, prva svečanost je izvanredna Alka održana 12. srpnja u čast rođendana kralja Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca, Petra Karađorđevića. Druga svečanost je redovita Alka koja se održala 16. kolovoza. Viteško Alkarsko društvo odlučilo je na izvanrednom sastanku 3. kolovoza 1919. da se Alka ne održi 17. kolovoza, na rođendan posljednjeg austrijskog cara Karla VI. Alkarska uprava promijenila je svoje političko djelovanje – od velikih pristaša Austro-Ugarske postali su pristaše dinastije Karađorđević. *Ako je suditi po novinskim izvorima, još se jedno alkarsko nadmetanje odigralo te godine, o čemu u VAD-u nema podataka. Polovicom travnja 1919. Sinj su posjetili novinari nekoliko agencija i listova iz SAD-a i Francuske (Ford-Morning post, Bertrand – L'Ocuvre, Mooney – Radio Pariz, Pommier – Petite Gironde, Czapsky – Chicago Tribune i New York Times) „da se potanko informiraju o političkim, kulturnim i ekonomskim prilikama naše nove države. [...] Ovom prigodom trkala se pred njima poznata sinjska narodna igra „Alka“, koju su novinari sa oduševljenjem pratili i čudili se našem nemaru, da o ovakvim zanimljivim narodnim igrama nijesmo znali da informiramo strani svijet.*⁵³ Kralj Petar I. Karađorđević preminuo je 16. kolovoza 1921. Viteško alkarsko društvo svoju je odanost dinastiji Karađorđević iskazalo dolaskom na kraljev pogreb u Beograd. Alkari su svoju odanost dinastiji iskazali i sljedeće godine 1922., kada se Aleksandar Karađorđević oženio s rumunjskom princezom Marijom, a na vjenčanje su bili pozvani i sinjski alkari. Dolazak alkara u Beograd izazvao je protivljenje određenih srbijanskih novina i političara, ali je bilo i onih koji su stali u obranu alkara. U konačnici burne reakcije nisu utjecale na sudjelovanje alkara na kraljevoj svadbi. Alkari su, štoviše, održali i trčanje Alke koja se otrčala na trkalištu Dunavskog kola jahača u Beogradu. Slavodobitnikom je postao Josip Tomašević, a kraljica je pobjednika darovala zlatnom kutijom za cigarete. Tijekom dvadesetih i tridesetih godina dvadesetog stoljeća politička situacija u Cetinskoj krajini obilježena je oštrim

⁵² Isto, str. 185.

⁵³ Kozlica, Ivan, *Alka u politici politika u alki*, Zagreb, 2014., str. 30.

političkim konfliktima i turbulentnim događajima. U burnom razdoblju podjele u političkoj perspektivi bilo je i među alkarima, ali se Alka unatoč svemu redovito održavala. Politička nestabilnost i napetost bila je prisutna u čitavoj tadašnjoj državi, a vrhunac je dosegnut atentatom na hrvatske zastupnike u beogradskoj skupštini 20. lipnja 1928. Tijekom napada ranjen je vođa Hrvatske seljačke stranke Stjepan Radić, a od posljedica ranjavanja umro je 8. kolovoza iste godine. Budući da je Stjepan Radić umro za vrijeme konačnih priprema za sinjsku Alku, isti dan održan je sastanak članova Viteškog alkarskog društva. Na sastanku je zaključeno da se Alka odgodi na neodređeno vrijeme te da se alkare i alkarske momke uputi na Radićev pogreb u Zagreb. *Četveročlano alkarsko izaslanstvo predvođeno v.d. vođom / vojvodom Markom Buljanom sudjelovalo je u ispraćaju narodnog vođe Stjepana Radića u Zagrebu. Alka je te godine održana 19. kolovoza, „uz redukciju glazbarskog i koncertnog dijela programa [...]“*⁵⁴ U jesen 1929. promijenjen je naziv države u Kraljevinu Jugoslaviju. Novi naziv države nije promijenio političku situaciju, a režim je i dalje zadržao dotadašnju politiku potiskivanja hrvatskog imena i nacionalnih simbola. Srbijanska dominacija rezultirala je otporom Hrvata i razvijanjem osjećaja koji su težili za samostalnom hrvatskom državom. Bez obzira na političko stanje, od tridesetih godina prošloga stoljeća popularnost Alke rasla je zahvaljujući sve većoj pažnji domaćih i stranih novina koje su pisale o alkarskim manifestacijama. Primjerice, svjetski časopis *The National Geographic Magazine* u siječnju 1928. objavio je putopis Melvilla Chartera pod naslovom *Dalmatian Days*. Autor je posjetio Sinj, a prilog o Alki popratio i fotografijom. Navedeni časopis nastavio je pisati o Alki i u 21. stoljeću. *National Geographic Hrvatska u broju 8. iz kolovoza 2007. objavio je članak o Sinjskoj alki pod naslovom Dok koplja miruju. Autori članka Marta Lozančić i Mario Periša na devet stranica donose tekst o povijesti i sadašnjosti Alke uz niz atraktivnih fotografija. Tim je člankom National Geographic nastavio tradiciju praćenja alkarskih svečanosti i alkarskog natjecanja.*⁵⁵ Alka 1932. u alkarskoj povijesti zanimljiva je po tome što je to Alka s najvećim brojem osvojenih punata. Nakon otrčane tri trke, dva alkara, Nikola Jelinčić i Lucijan Lovrić, imali su isti broj punata te su se pripetavali do kraja. Nakon čak petog pripetavanja pobijedio je Nikola Jelinčić. Jelinčić je postao pobjednik sa šesnaest osvojenih punata. Produbljenjem krize u zemlji, a osobito tijekom trajanja kraljeve diktature, stanje se nije poboljšalo. Vrhunac napetosti dogodio se u Marseilleu 9. listopada 1934. kada su makedonski i hrvatski

⁵⁴ Isto, str. 70.

⁵⁵ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 217.

nacionalisti izvršili atentat na jugoslavenskog kralja Aleksandra. Nakon ubojstva kralja Aleksandra, na prijestolje je stupio njegov najstariji sin Petar Karađorđević, ali kako je Petar bio maloljetan, imenovano je namjesništvo na čijem je čelu bio knez Pavle Karađorđević. Država je na razne načine izražavala žalost za kraljem, a na pogrebu kralja u Beogradu bili su prisutni i članovi izaslanstva Viteškog alkarskog društva. Nakon ubojstva kralja Aleksandra nije bilo promjene u srbijanskoj politici prema Hrvatima. Puk u Cetinskoj krajini iskazao je nezadovoljstvo takvoj politici na sinjskoj Alki godine 1935. Naime, jugoslavenski orijentirani tadašnji alkarski vojvoda Vicko Grabovac održao je govor u kojemu je isticao svoj projugoslavenski stav. *Unatoč upozorenjima, Grabovac nije u Alku uključio nikoga od hrvatski orijentiranih alkara te je odlučio održati govor, osjećajući se sigurnim pod zaštitom jakih žandamerijskih i vojničkih snaga. Kada je počeo klicati „Slava mučeniku kralju“, „Živeo kralj i živela Jugoslavija“, većina posjetitelja uzvicima je ometala njegov govor te skandirala hrvatskoj državi, Vlatku Mačeku i Anti Paveliću (zbog njegove upletenosti u atentat na kralja Aleksandra Karađorđevića). Bivši šef sinjske ORJUNE alkarski momak Ante Pavić zvani Đusa vikao je „Dolje Maček i dolje Hrvatska“ te puškom udario seljaka Petra Jagnića.⁵⁶ Alkar Frano Grabovac, također bivši pripadnik ORJUNE, izvukao je revolver i došlo je do općeg meteža u kojem su žandari s puškama nasrnuli na prosvjednike. Tijekom nereda Vicko Grabovac pobjegao je s trkališta, a kasnije u pucnjavi ubijen je Nikola Šipić, dok je još jedanaest osoba ranjeno. Nakon krvavog nereda vojvoda Grabovac podnio je ostavku i na taj način neslavno skončao svojih dvadeset i osam godina vođenja Viteškog alkarskog društva, a novi vojvoda postao je alajčauš Marko Buljan. Iduće godine 1936. Alka se održala mirno, bez incidenata. Do početka Drugog svjetskog rata nije bilo većih incidenata, iako su posljednje održane Alke u Kraljevini Jugoslaviji održane u čast maloljetnog kralja Petra II. Karađorđevića. *Pred sam početak i u prvim godinama Drugog svjetskog rata, tiskani su mediji donosili izvješća o sveprisutnijem hrvatskom raspoloženju na alkarskim natjecanjima. Trkalište je bilo okićeno hrvatskim zastavama i zelenilom, a zamjetno je i vraćanje na stare alkarske običaje zamrle u poslijeratnoj eri Vicka Grabovca. Alkari i alkarski momci „po starodrevnom običaju prisustvovali su Sv. Misi na tvrđavi. Učestvovao je mnogobrojan narod, a službu božju obavio je poštovani otac Fra N. Librenjak koji je u svojoj propovijedi spomenuo osobito poštovanje što ga cetinska krajina gaji prema svojoj Odvjetnici**

⁵⁶ Kozlica, Ivan, *Alka u politici politika u alki*, Zagreb, 2014., str. 76.

Alka i Drugi svjetski rat

Tijekom Drugog svjetskog rata, od 1941. do 1943., nije održana sinjska Alka. Dana 10. travnja 1941. uspostavljena je Nezavisna Država Hrvatska, a nadolazeće ratno-političke okolnosti onemogućile su održavanje Alke u Sinju. Pripreme za održavanje prve Alke u takvim okolnostima 1941. poremetile su prve akcije partizana u Cetinskom kraju. Sukobi partizana s talijanskom i hrvatskom vojskom odvijali su se netom pred Alku, koja se zbog rata nije održala. Ratno stanje, osim samog natjecanja, ugrozilo je alkarsku imovinu i arhive, a osobito trofeje koji su korišteni tijekom održavanja alkarskih svečanosti. Talijanski fašisti zahtijevali su predaju blaga od Viteškog alkarskog društva, ali i blago koje je bilo u privatnim posjedima alkarskih obitelji. *S druge strane, Društvo se našlo i pred zahtjevom Ustaškog Stana, koje mu je 28. svibnja 1941. naložilo predaju arhiva, cjelokupne opreme i drugog pripadajućeg inventara. U novonastalim ratnim i političkim prilikama došlo je i do promjene u vođenju alkarskog Društva. Tako je u srpnju 1941. Kotarska Oblast u Sinju imenovala Antu Dadića povjerenikom Društva, a razriješila dužnosti alkarskog vojvode Marka Buljana.*⁵⁸ Nakon primopredaje alkarskog inventara pojavio se problem, odnosno pitanje o tome gdje smjestiti imovinu Društva. Dogovorom je riješeno da se imovina pohrani u franjevačkom samostanu gdje se uspjela očuvati do završetka rata. Talijanske okupacijske snage pokušavale su se u više navrata domoći dijela imovine, ali su franjevci i uprava Društva odbili svako talijansko nastojanje preuzimanja inventara. *Poslije rata je komunistički režim skrivao istinu o ulozi franjevačkog samostana oko smještaja i čuvanja alkarske opreme. To najbolje potvrđuje izjava prvog komunističkog alkarskog vođe / vojvode generala Peke Bogdana: „Alkarska odora, oprema i naoružanje nalazili su se više-manje kod pojedinaca, u privatnom posjedu raznih obitelji koje su ih u predratnom periodu ljubomorno čuvale, a u ratnim danima skrivale za bolja vremena*⁵⁹ Talijani su tijekom okupacije odbijale pomisao o trčanju Alke jer je Alka predstavljala čuvanje hrvatske viteške tradicije. *„Tri godine, kada je svojim boravkom i svojim činima talijanska*

⁵⁷ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 235.-236.

⁵⁸ Isto, str. 242.

⁵⁹ Kozlica, Ivan, *Alka u politici politika u alki*, Zagreb, 2014., str. 91.

vojska nastojala da uništi sva naša materialna i kulturna dobra, vitežka igra Alka nije se mogla trčati, jer je neprijatelj u tome vidio priredbu, kojom se iz godine u godinu iz pokoljenja u pokoljenje čuva vitežka i vojnička predaja cetinske krajine.⁶⁰ Unatoč tome što se Alka nije održavala, Viteško alkarsko društvo bilo je i dalje aktivno u različitim prigodama. Sinjski vitezovi korišteni su za promidžbene svrhe u politici Nezavisne Države Hrvatske, a Viteško alkarsko društvo bilo je prisutno na održavanju obljetnica svih državnih događaja. Godine 1942. u Zagrebu, 10. travnja, na obilježavanju prve obljetnice Nezavisne Države Hrvatske, alkarsko izaslanstvo primio je poglavnik Ante Pavelić. Alkarski boravak u Zagrebu obilježen je u filmu *Slavlje slobode*. Na promidžbenom plakatu filma ističe se fotografija alkara fotografirana na Trgu svetog Marka. *Kao i u prijašnjim vremenima ponovno se „kadilo“ vlasti: „Ovo Viteško Alkarsko Društvo uvijek je bilo za ovu našu dragu Nezavisnu Državu Hrvatsku. Danas su članovi ovog društva seljaci, koji su unieli novi duh u društvo i vjerni do groba svojoj Hrvatskoj i Poglavniku.“ Povjerenik napominje da su novi članovi „ovog preporodjenog društva prožeti ustaštvom [...]“⁶¹ U Sinju su 10. travnja 1943., prigodom obilježavanja druge obljetnice Nezavisne Države Hrvatske, održane brojne aktivnosti, kao što su svečani mimohod i Misa zahvalnica. Osim obljetnica uspostave NDH, održavale su se još i mnoge druge komemoracije, a na njima su bili prisutni alkari i alkarski momci. Nakon kapitulacije Italije, 8. rujna 1943., u Cetinsku krajinu ušle su njemačke snage te su do kraja Drugog svjetskog rata vodile žestoke borbe s partizanima. *Iako je među njemačkim vojnim vlastima vladalo nepovjerenje prema sredini u koju su pridošli, njihov je odnos prema alkarskim natjecanjima bio odobravajući. Stoga je u kolovozu 1944. održano prvo, ali i jedino alkarsko natjecanje u Drugom svjetskom ratu.*⁶² Na dan trčanja Alke 20. kolovoza 1944., uoči održavanja alkarskog nadmetanja, Sinj su bombardirali saveznički zrakoplovi, ali unatoč tome Alka se ipak otrčala. U jesen 1944. Sinj su zauzele partizanske snage, a s dolaskom partizana i s uspostavom nove vlasti vratio se predratni alkarski vojvoda Marko Buljan. Nove vlasti i vojvoda Marko Buljan sastali su se na izvanrednoj sjednici u srpnju 1945. Na sjednici je odlučeno da Društvo mijenja naziv u *Narodno alkarsko društvo* te je izabrana nova uprava. Društvo je preustrojeno, a uvedene su odredbe kojih nije bilo u prošlosti. *Alka je poprimila općenarodni karakter, pa je osim rođenih Sinjana, alkarom mogao postati i seljak iz**

⁶⁰ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 243.

⁶¹ Kozlica, Ivan, *Alka u politici politika u alki*, Zagreb, 2014., str. 93.

⁶² Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 245.

*Cetinske krajine. Alkarskim momcima dodijeljen je status ravnopravnog člana Društva, kojem, osim pripadnika hrvatskog naroda, mogu pristupiti i Srbi. Iako je potenciran općenarodni duh Alke, Društvo se ipak ograničilo na one članove koji su tijekom Drugog svjetskog rata bili pripadnici partizanskog pokreta i kao takvima je dana prednost.*⁶³ Došlo je do izmjene simbola u alkarskim svečanostima. Grbu Društva dodana je zvijezda petokraka, a ista zvijezda i natpis *Smrt fašizmu – sloboda narodu* dodani su i umjesto lika Gospe Sinjske na zastavi Narodnog alkarskog društva. Nova ideologija izmijenila je određene tradicionalne vrijednosti kao što je izbacivanje spomena Gospe Sinjske iz Alke, a nakon 1945. nitko tko je imao veze s Crkvom i vjerom nije mogao sudjelovati u sinjskoj Alki. *Ponovno se promijenio i nadnevak odigravanja alkarskih natjecanja, pa je novim određena prva nedjelja u mjesecu kolovozu, vodeći računa o povezanosti ove igre s kolovozom, mjesecom slavne obrane Sinja od turske opsade i ustanka naroda Dalmacije protiv fašizma 1941. godine (10. VIII).*⁶⁴

Alka u komunističkoj Jugoslaviji

Prva poslijeratna Alka održala se 19. kolovoza 1945. Na Alki su bili prisutni visoki civilni i vojni predstavnici, među kojima je bio i izaslanik Josipa Broza Tita, general Koča Popović, a slavodobitnikom je postao Bruno Vuletić. *U Zagrebu je u čast maršala Tita, u povodu održavanja II. kongresa Ujedinjenog saveza antifašističke omladine Jugoslavije 12. svibnja 1946., održano izvanredno natjecanje Alke. To je jedno od rijetkih, nestatutarnih, natjecanja u povijesti Alke koje se održalo izvan Sinja.*⁶⁵ Godine 1946., osim Alke u Zagrebu, održala se i redovita Alka u Sinju 18. kolovoza, na kojoj je pobijedio alkar Predrag Grabovac. Godine 1947. usvojen je novi Pravilnik Društva koji je donio određene novosti, a gotovo svaka izmjena ili dopuna bila je u skladu s interesima socijalističkog sustava. Od 1945. pa do 1989. Alka se održavala u socijalističkom duhu i u znaku imena Josipa Broza Tita. *U socijalističkoj Jugoslaviji alkarsko se natjecanje opravdavalo podržavanjem tzv. slobodarskog duha naroda Cetinske krajine, borbom protiv klasnih neprijatelja, a time i neprijatelja socijalizma. Širenjem ideje o slobodi, koja se jedino može ostvariti u strukturama postojeće, komunističke, civilne i vojne vlasti, i Društvo je time u*

⁶³ Isto, str. 269.

⁶⁴ Isto, str. 271.

⁶⁵ Kozlica, Ivan, *Alka u politici politika u alki*, Zagreb, 2014., str. 116.

potpunosti postajalo zavisno od takve vlasti. U srž Alke ušlo je jednoulje kojeg nije bilo ni u vrijeme Kraljevine Jugoslavije, pa je ona doista i postala „vanjski sjaj onih koji su njome upravljali.“⁶⁶ Alka je pod utjecajem komunističke ideologije izgubila mnoge tradicijske i duhovne vrijednosti, ali je Društvo zahvaljujući dobrom odnosu s vlastima zadobilo brojna materijalna dobra i prava kojima je organizacija natjecanja uvelike unaprijeđena. Josip Broz Tito proglašen je i počasnim građaninom Sinja 1954. Dobar odnos s komunističkim vlastima najbolje se očituje u Titovom doživotnom pokroviteljstvu nad alkarskim nadmetanjima od 1959. *Ukazom VAD-a i Skupštine općine Sinj od 25. listopada 1978. postao je počasni alkarski vojvoda. Osobno je samo jednom bio nazočan na Alki u Sinju, i to 1965., u povodu 250. obljetnice. Još je jednom boravio nakratko u Trilju 1978. kada su ga svečano dočekali alkari, alkarski momci i alkarska uprava.*⁶⁷ U šezdesetim godinama dvadesetog stoljeća Alka se dodatno popularizirala raznim tiskovinama, a godine 1965. dogodio se i prvi televizijski prijenos sinjske Alke. Alkari su bili vjerni Titu sve do njegove smrti 1980., kada su mu odali posljednju počast 5. svibnja 1980. Smrću Josipa Broza Tita, Viteško alkarsko društvo trebalo je novog pokrovitelja, pa se u dogovoru s Predsjedništvom Jugoslavije održalo daljnje pokroviteljstvo alkarskih nadmetanja od strane države. Alka je i nakon Titove smrti, pa sve do početka devedesetih godina prošlog stoljeća, bila prožeta jugoslavenstvom. *Dana 2. kolovoza 1984. Predsjedništvo VAD-a donijelo je odluku „o proglašenju 1985. godine jubilarnom godinom. VAD je u 1985. obilježio 270- godišnjicu Sinjske Alke, 40- godišnjicu oslobođenja (1945. – 1985.) i 20. godišnjicu osobnog prisustvovanja druga Tita na Alki.*⁶⁸ Krajem osamdesetih državu su potresali unutarnji problemi. Politička nestabilnost i nemiri diljem Jugoslavije početkom devedesetih rezultirali su raspadom države, a godine 1989. održana je posljednja Alka u jugoslavenskom duhu.

Alka od početka devedesetih do danas

Alka se početkom devedesetih morala prilagoditi novom vremenu i društvenim promjenama. Demokratski procesi i radikalne promjene neizbježno su utjecali na rad Viteškog alkarskog društva. Uprava Društva promjene je doživjela nespremno, pa su se članovi našli potpuno podijeljeni. *Nakon prvotnog šoka, dio alkarskih prvaka ostao*

⁶⁶ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 277.

⁶⁷ Kozlica, Ivan, *Alka u politici politika u alki*, Zagreb, 2014., str. 124.

⁶⁸ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 293.

je dosljedan svome političkom uvjerenju, i odbijajući suradnju s novim hrvatskim vlastima dalo ostavku na svoje društvene funkcije. Drugi su se, u izostanku političkih uvjerenja, iz čisto ljudskih razloga zbog nesnalaženja u novonastalim prilikama, povukli iz rada Društva. Jedan manji dio, prepoznajući duh vremena i njegove konačne posljedice, nastavio je s redovnim aktivnostima unutar Društva.⁶⁹ Nove okolnosti utjecale su na pripreme Alke, ali i na izbor novog vojvode. Godine 1990. iz alkarske povorke izbačena su komunistička obilježja, a vraćena su hrvatska i vjerska obilježja te intoniranje hrvatske himne na natjecanju. Napetost i problemi u Viteškom alkarskom društvu te određeni pokušaji sprječavanja trčanja Alke nisu uspjeli poremetiti tradiciju, pa se Alka održala 5. kolovoza 1990. Alka je protekla u hrvatskom ozračju, a na natjecanju je uz gotovo cijeli državni vrh bio i predsjednik Franjo Tuđman. Tijekom Domovinskog rata, Alka se unatoč svim patnjama uspjela redovito održavati. Godine 1991. predsjednik Franjo Tuđman prihvatio je zamolbu alkarskog Društva za ponovnim pokroviteljstvom nad alkarskim nadmetanjima. Okončanjem Domovinskog rata 1995. pripreme za poslijeratne Alke vodile su se u ozračju mira i slobode. *Danas kada je Hrvatska država čimbenik mira i stabilnosti na ovim prostorima, Alku trčimo u ozračju svehrvatske slobode oslobođeni svih tuđinskih natruha i pod vodstvom počasnog alkarskog vojvode, Predsjednika Republike, a u čast i slavu hrvatske države.*⁷⁰ Godinu 1999. obilježila je smrt predsjednika Franje Tuđmana koji je tri puta bio prisutan na Alki, dajući tako podršku hrvatskoj baštini. Krajem devedesetih godina događali su se medijski napadi na vojvodu Mirka Norca-Keve o njegovoj ulozi kao ratnog zločinca u Domovinskom ratu. Uprava Društva i Cetinski puk protivio se takvim medijskim napadima smatrajući ih neprijateljima hrvatske države. *Vojvoda se u svome govoru na 283. Sinjskoj alki obrušio na pojedince ratnog i poratnog razdoblju „koji bez moralnih kriterija, svojim radom i djelovanjem nastoje nametnuti široj društvenoj zajednici neke kvazi-standarde i vrijednosti utemeljene na gospodarskim malverzacijama i financijskim transakcijama koje su proveli dok su istinski Hrvati krvlju plaćali hrvatsku slobodu. Ti i takvi pojedinci, ne samo da ruše dostojanstvo poštenog hrvatskog čovjeka, nego dovode u pitanje stečevine Domovinskog rata i direktno ugrožavaju temelje hrvatske države i programa na kojem je ona nastala.*⁷¹ Na novim predsjedničkim izborima 2000. za predsjednika je izabran Stjepan Mesić. Mesić je prihvatio zamolbu alkarskog Društva

⁶⁹ Isto, str. 297.

⁷⁰ Kozlica, Ivan, *Alka u politici politika u alki*, Zagreb, 2014., str. 198.

⁷¹ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715-2015.*, Zagreb, 2015., str. 323.

o pokroviteljstvu Alke. Društvo se sve više suočavalo s medijskim napadima na Mirka Norca-Kevu, a suđenja u Haagu postala su svakodnevnicom hrvatske unutarnje i vanjske politike. Vrhunac se dogodio u veljači 2001. kada je izdan uhiđbeni nalog protiv generala Mirka Norca-Keve zbog sumnji na ratne zločine protiv civilnog stanovništva u Gospiću u listopadu 1991. Uhićenje je izazvalo lavinu reakcija i organiziranje prosvjeda protiv takvih odluka. Politički sukobi u hrvatskom društvu pogoršali su se nakon uhićenja Norca i ostalih generala i visokih časnika hrvatske vojske. Na 286. sinjsku Alku predsjednik Mesić odbio je doći, a na natjecanju su održani vatreni govori koji su stali u obranu optuženih generala. Tribine su skandirale protiv predsjednika Mesića i njegovog izaslanika na Alki, generala Milivoja Petkovića. *Upravni odbor VAD-a donio je jednoglasnu odluku o ne primanju darova predsjednika Stjepana Mesića. Odluka je obrazložena strahom od nereda i prekida Alke, ukoliko bi darovi bili primljeni. Pošto je generalu Petkoviću onemogućeno obraćanje nazočnima, to je učinio predsjednik VAD-a Mate Jukić: „Svi znamo da ove godine među nama nema našeg alkarskog vojvode Mirka Norca. Zato na ovaj veliki i tužni dan u ime puka Sinja, alkara, branitelja i stradalnika Domovinskog rata, ne možemo primiti darove sve dok je naš vojvoda zatočen“.*⁷² Iznimne okolnosti na 286. Alki prouzročile su brojne političke polemike, a mišljenje puka oko toga je li trebalo primiti predsjednikove darove bilo je podijeljeno. Slavodobitnik 286. Alke Ivica Perić smatrao je sramotnim odbijanje darova na samom natjecanju, pa je darove primio naknadno na svečanosti u Uredu predsjednika 24. kolovoza 2001. Napetost se odrazila i na 287. Alku jer mediji nastavili svoje napade na alkarsko Društvo, a pokrenute su i određene peticije protiv Društva. Društvo se ograđivalo od svih napada, a Ivica Perić nije bio uključen u 287. alkarsko natjecanje. *Na Alki 2002. nije bio nazočan nitko iz državnog političkog vrha. VAD je nakon Mesićeva odbijanja pokroviteljstva odlučio da novi pokrovitelj bude Puk Sinja i Cetinske krajine, a glavni sponzor njemačka tvrtka „DKIG“ iz Vilsbiburga.*⁷³ Potom su 288., 289., i 290. Alka protekle u daljnjem znaku podrške generalu Mirku Norcu, održane su mirno opet pod pokroviteljstvom puka Sinja i Cetinske krajine. Godine 2006. dogodile su se značajnije promjene u članstvu u Viteškom alkarskom društvu, a smirile su se i političke tenzije prema Stjepanu Mesiću. Promjene su prouzročile potpuni zaokret, a s ciljem da se otklone svi dosadašnji problemi, normaliziraju odnosi i da se depolitizira viteška igra. Normalizacijom odnosa s predsjednikom Mesićem, alkarska

⁷² Isto, str. 335.

⁷³ Kozlica, Ivan, *Alka u politici politika u alki*, Zagreb, 2014., str. 221.

uprava odlučila je od njega zatražiti pokroviteljstvo za 291. Sinjsku alku, što je predsjednik prihvatio i tako opet postao pokrovitelj Alke. *Nova uprava VAD-a najavila je ozbiljan odmak od dnevne politike te povratak Alke kulturi i sportu. Tako je u ožujku 2007. godine postavljen kamen temeljac za izgradnju Alkarskih dvora i Muzeja alke. Iako je zamisao o gradnji Dvora postojala još početkom 20. stoljeća, nijedna u prošlosti poduzeta inicijativa nije se uspjela realizirati zbog nedostatka novca.*⁷⁴ Na 292. Alki bio je prisutan i predsjednik Stjepan Mesić, uz najviše državne dužnosnike, predsjednika Hrvatske vlade Ive Sanadera i predsjednika Hrvatskog sabora Vladimira Šeksa. Alka se održala mirno, a predsjednikov govor i uručivanje darova slavodobitniku prošli su bez izgreda. Iduća, 293. Alka protekla je mirno, a slavodobitnikom je postao Andrija Hrgović. Na alkarskim svečanostima 2009. predsjednik Stjepan Mesić posljednji je put bio pokrovitelj 294. Alke, a nakon čestitke slavodobitniku Anti Zorici, Mesić je održao govor tijekom kojeg je dobio određene zvižduke i psovke, ali je nakon izgreda uspio dovršiti govor bez danjeg ometanja. Novi predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović prihvatio je pokroviteljstvo nad Alkom, a 2010. prisustvovao je na 295. Alki na kojoj je pobijedio Mario Šušnjara. Predsjednik Ivo Josipović jedini je predsjednik koji je tijekom svojega čitavog mandata bio pokrovitelj Alke i nazočio svim nadmetanjima. Slavom 296. Alke ovjenčao se alkar Ante Zorica, a slavom 297. alkar Alen Filipović-Grčić. *Prvi put u alkarskoj povijesti, na natjecanju 2012. među uzvanicima je bio i turski veleposlanik Burak Özügergin, dočekan velikim pljeskom gledateljstva.*⁷⁵ Godine 2013. Sinjskoj nazočili su Ante Gotovina i Mladen Markač, a spomenuti generali su odlukom alkarskog Društva u travnju 2013. proglašeni počasnim članovima Društva. Pred generalima slavom 298. Alke proslavio se alkar Ante Zorica, a na 299. Alki pobijedio je alkar Denis Gugić. Godine 2015. grad Sinj obilježio je tristotu obljetnicu obrane grada od osmanlijske vojske. *Odajući počast „našim očevima, djedovima i pradjedovima što su nam predali Alku kao najdragocjenije naslijeđe, našoj generaciji pripala je čast da proslavimo jubilej kakvim se rijetki na svijetu mogu podičiti. Slavlje pripremamo u zajedništvu s civilnim i crkvenim vlastima u Sinju, a kroz Počasni odbor u kojem se nalaze najistaknutiji predstavnici državnih, crkvenih, znanstvenih i kulturnih institucija, 300-ta obljetnica čudesne obrane Sinja dobila je i nacionalno značenje.*⁷⁶ Tristota Alka održana je 9. kolovoza 2015., a slavodobitnikom jubilarne

⁷⁴ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 368.

⁷⁵ Kozlica, Ivan, *Alka u politici politika u alki*, Zagreb, 2014., str. 238.

⁷⁶ Bekavac, Stjepan, *Sinjska alka 1715- 2015.*, Zagreb, 2015., str. 377.

Alke postao je alkar Frano Ivković. *Čvrsta desnica i oko sokolovo donijeli su mu čak 8 punata. Prvu i treću utрку pogodilo je u sridu, a drugu u dva i iza sebe ostavio ostalih 16 alkara.*⁷⁷ Predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović slavodobitnog alkara darovala je sabljom i zlatnim prstenom s hrvatskim grbom, a njegov momak dobio je srebrni prsten i kuburu. Godine 2016. održana je 301. Sinjska alka na kojoj je s ukupno sedam osvojenih punata pobijedio alkar Tino Radanović. *Za 301. Alku natjecalo se 17 alkara kopljanika, utрку je pratilo nekoliko tisuća gledatelja, među kojima i brojni državni dužnosnici, župani i gradonačelnici, crkveni velikodostojnici i veleposlanici.*⁷⁸ Pokroviteljica alkarske manifestacije opet je bila predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović koja je čestitala slavodobitniku i uručila mu darove. Dana 6. svibnja 2017. održana je svečana Sinjska alka u gradu Vukovaru. Alka se trčala u čast hrvatskih branitelja, a za pobjedu se nadmetalo sedamnaest sinjskih alkara, od kojih je najbolji bio Ante Zorica koji je proglašen pobjednikom. U alkarskoj povijesti ovo je četvrti put da se Alka otrčala izvan grada Sinja. *Pobjednika Sinjske alke u Vukovaru darivala je prigodnim darom predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović, koja je i pokroviteljica, dok je od vukovarskih gradskih vlasti pobjednik dobio veliki, a alkarski momak mali dukat.*⁷⁹ Osim svečane Alke u Vukovaru, u Sinju se 6. kolovoza 2017. održala i redovita 302. Sinjska alka. Slavodobitnikom je proglašen debitant Alen Poljak kojeg je predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović, pokroviteljica alkarskog nadmetanja, darovala sabljom i zlatnim prstenom s hrvatskim grbom. *Slavodobitnikom ga je proglasio alkarski vojvoda Ante Vučić i na koplje mu privezao plamenac hrvatske trobojnice, znamenje pobjede, koje je slavodobitnik pronio ulicama Sinja.*⁸⁰

⁷⁷ <https://www.vecernji.hr/vijesti/davne-1715-narod-cetinske-krajine-porazio-je-osmanlijsku-vojsku-a-danas-slave-300-sinjsku-alku-1018444> , preuzeto 13. kolovoza 2017.

⁷⁸ <https://www.24sata.hr/news/odrzava-se-301-sinjska-alka-svi-zele-fotku-s-plenkovicem-486087> , (13. kolovoza 2017.)

⁷⁹ <http://vijesti.hrt.hr/386825/vukovar-spreman-za-sinjsku-alku> , preuzeto 13. kolovoza 2017.

⁸⁰ <http://net.hr/danas/hrvatska/poruka-predsjednice-iz-sinja-sinjska-alka-nas-podsjeća-na-odgovornost-prema-domovini/> , preuzeto 14. kolovoza 2017.

Zaključak

Od početka održavanja Sinjske alke pa do danas dogodile su se mnoge promjene u Hrvatskoj i u svijetu. Alka ima velik značaj u hrvatskoj povijesti, a posebno u povijesti Sinja i Cetinske krajine. Naime, ova tema izazov je istražiteljima – brojni su podaci koji svjedoče o alkarskoj povijesti i mogu poslužiti kao izvrsna baza za znanstvena istraživanja, a zanimljivost je da su brojni dokumenti ostali neistraženi i tek čekaju povijesnu rekapitulaciju. Alka je svojim višestoljetnim kontinuitetom znatno obogatila povijest Cetinske krajine. Povijesni izvori govore o važnosti Alke među cetinskim stanovništvom, a igru prate i brojna osuđivanja zbog čestog utjecaja politike vladajućih koja je bila neizbježna, jer su za organiziranje Alke bila potrebna financijska sredstva koja je najčešće osiguravao vladajući sloj. Stoga se Viteško alkarsko društvo moralo prilagoditi vladajućem sloju kako bi osiguralo kontinuitet Alke. Zbog umiješanosti politike u Alku brojne su negativne konotacije koje prate alkarska nadmetanja. Alkarska šarolikost potiče istraživače na proučavanje u želji da razotkriju pravu istinu. Jedino proučavanjem povijesne istine možemo naučiti pravu istinu o Alki, a točne informacija prenijeti dalje.

Literatura

- Bekavac, S., *Sinjska alka 1715. – 2015.*, Zagreb, Despot Infinitus, 2015.
- Bajamonti, J., *U čast Alke 1784.*, Sinj, Matica hrvatska Sinj, 2011.
- Dalbello, L., *Sinj u sjećanju od 1910. do 1918. godine*, Sinj, Ogranak Matice hrvatske u Sinju, 1996.
- Dudan, L., *Sinjska alka*, Sinj, Matica hrvatska Sinj, 2007.
- Jurić, Š., *Dokumenti i književna građa o sinjskoj Alki*, Split, Logos, 1988.
- Kozlica, I., *Alka u politici – politika u Alki*, Zagreb, Kulturno društvo Trilj, Hrvatski centar za ratne žrtve, 2014.
- Leksikon Sinjske alke*, Viteško alkarsko društvo, Matica hrvatska, s. a.
- Perić, M., *Sinj i Cetinska krajina u borbi za slobodu*, Turističko društvo „Cetinska krajina“, Turist biro – „Alkar“ – Sinj, 1974.
- Vukušić, A., *U sridu: sjećanje, pamćenje i život Alke*, Zagreb, Institut za etnologiju i folkloristiku, 2013.

Elektronički izvori

<https://www.vecernji.hr/vijesti/davne-1715-narod-cetinske-krajine-porazio-je-osmanlijsku-vojsku-a-danas-slave-300-sinjsku-alku-1018444> (13. kolovoza 2017.)

<https://www.24sata.hr/news/odrzava-se-301-sinjska-alka-svi-zele-fotku-s-plenkovicem-486087> (13. kolovoza 2017.)

<http://vijesti.hrt.hr/386825/vukovar-spreman-za-sinjsku-alku> (13. kolovoza 2017.)

<http://net.hr/danas/hrvatska/poruka-predsjednice-iz-sinja-sinjska-alka-nas-podsjecna-na-odgovornost-prema-domovini/> (14. kolovoza 2017.)

Sažetak

Sinjska alka jedinstvena je viteška igra koja se tradicionalno održava u gradu Sinju. Igra se održava u znak sjećanja na 1715. godinu, kada su branitelji Sinja obranili grad od brojčano nadmoćnije osmanlijske vojske. U Alki sudjeluju vitezovi konjanici – alkari koji u punom galopu kopljem gađaju mali željezni obruč *alku* koja je obješena na alkarskom trkalištu. Alka je za lokalno stanovništvo slavljena poput državnog blagdana, a važnost Alke za grad Sinj ogleda se u činjenici da se Alka trči u kontinuitetu već više od tri stoljeća. Sinj je tijekom povijesti bio u sastavu više državnih zajednica, što je utjecalo na Alku jer se igra morala prilagođavati novim državnim sustavima. Za organiziranje igre bila je najčešće neophodna financijska pomoć državnih vlasti, zbog čega je Viteško alkarsko društvo moralo biti u dobrom odnosu s vladajućima kako bi Alka opstala. Unatoč svim političkim i gospodarskim krizama, sinjski je puk svojim konstantnim zalaganjem uspio očuvati svoju tradicionalnu vitešku igru. Iako je mnogo dokumenata koji svjedoče o alkarskoj prošlosti, zbog brojnih izgubljenih ili još nepronađenih dokumenata, povijest Alke ostavlja neistražene tajne.

Ključne riječi: povijest, Sinj, Alka, igra, alkari

SUMMARY

The Alka of Sinj is a unique knights' tournament that has been held in the town of Sinj for centuries. The tournament has been played to commemorate the year 1715 when the people of Sinj defended the town against the much superior Ottoman army. In the Alka tournament the knights on the horseback with a spear in the hand at a full gallop aim at the center of the alka ring hanging above the racecourse. The locals celebrate the tournament as a national holiday. The importance of Alka lies in its more than three hundred years old tradition. In the history the town of Sinj had been under several different rulers which meant that the tournament had to adapt to newly formed governments. The organization of the tournament required relevant financial help given by the state authorities. That is why Alka Knights Society had to be in good relations with the governments in order to maintain its existence. Despite political and economic crisis the people of Sinj have managed to preserve the traditional tournament due to their deep devotion and respect for their heritage. There are many documents witnessing the history of Alka, but many of them are lost so the complete story of Alka is still to be revealed.

Key words: History, Sinj, Alka, tournament, knights

Sažetak pregledala: Anđela Buljac, mag. philol. angl. et croat.